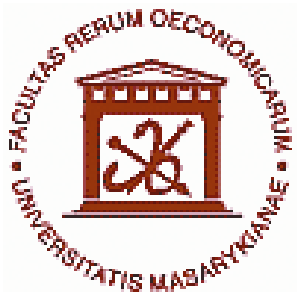

Financování krizového řízení ve veřejné správě

Doc.PhDr.Jan Šelešovský,CSc.
Ing. Eduard Bakoš

Ekonomicko-správní fakulta
Masarykovy univerzity

<www.econ.muni.cz>

Osnova

- 1. Legislativa a financování KŘ
- 2. Veřejné rozpočty ČR a možnosti financování KŘ
- 3. Zkušenosti z povodní 2002 a 2006

Financování KŘ vícezdrojové

- Rozpočtová pravidla (malá a velká)
- Krizové a doprovodné zákony vč. zák. o obnově území
- Resortní zákony a vyhlášky
- Kompetenční zákon, zákon o krajích, zákon o obcích
- Ostatní legislativa

Hlavní legislativa VEFI

- **Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)**
- **Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů**
- **Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní)**
- **Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích**
- **Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)**

Další legislativa VEFI

- **2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR**
- **Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)**
- **Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)**
- **Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí**
- **Vyhláška MF ČR č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě**
- **Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje**
- **Zákon 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje**
- **Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách**
- **Zákon č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a k. řízení**
- **(Daňové zákony, zákon o účetnictví, atd.)**

Legislativa - obrana a krize

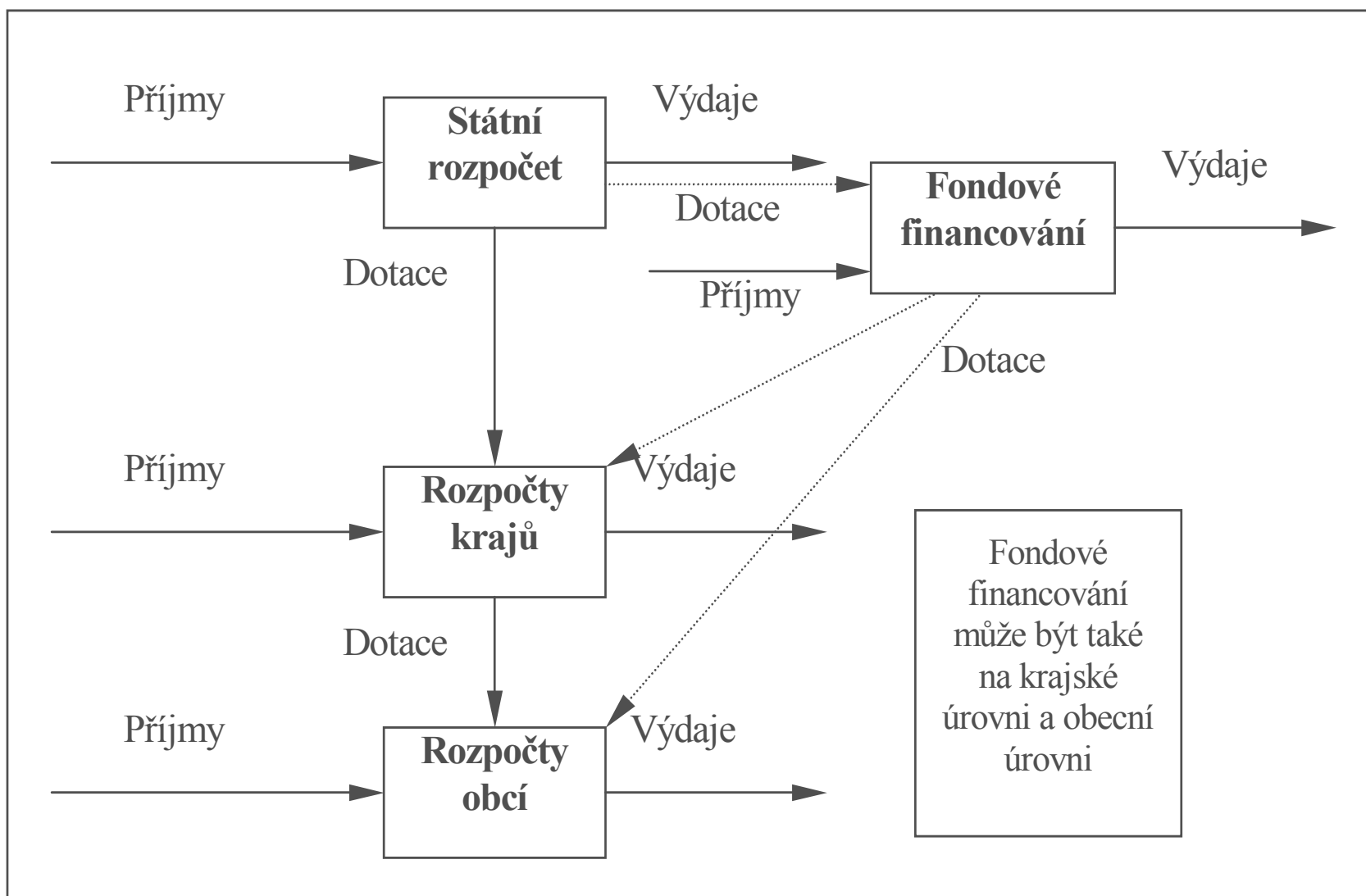
- Ústava ČR
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti ČR
- Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení (krizový zákon)
- Zákon č. 241/2000 Sb.
o hospodářských opatřeních pro krizové stavy
- Zákon č. 222/1998 Sb. o zajišťování obrany ČR
- Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému
- Zákon č. 238/2000 Sb. o Hasičském záchranném sboru
- Zákon č. 12/2002 Sb. o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou

-
-
- Provázanost legislativy vymezujících jednotlivé krizové stavy a interakce mezi legislativním řešením a použitelnými věcnými a finančním nástroji je velice důležitým **faktorem efektivnosti** veřejných programů pro krizové stavy.

Přehled základní legislativy o finančních zdrojích použitelných pro mimořádné situace v ČR

Finanční zdroje	Zákony
Obec	128/2000, 250/2000, 12/2002, 239/2000, 240/2000
Kraj	129/2000, 250/2000, 12/2002, 239/2000, 240/2000
Správci kapitol	218/2000, 12/2002, 239/2000, 240/2000
Státní rozpočet – VPS (účelová rezerva)	218/2000, 239/2000, 240/2000, 222/1999, 7/2002
Státní rozpočet – vládní rezerva	218/2000, 12/2002, 222/1999
Státní fondy	218/2000
ČMZRB, a. s.	21/1992
Pojištění	363/1999
Dary ČR	218/2000
Zahraniční	218/ 2000 (Národní fond)
Jiné	218/2000, 250/2000

Soustava veřejných rozpočtů ČR

VEŘEJNÉ FINANCE (složky, podsystemy) státu (ČR)

- **průniky nadnárodních VEFI (EU)**
- **státní finance (SR)**
- **regionální (krajské) finance**
- **municipální (nebo místní) finance**
- **finance mimorozpočtových fondů**
- **finance organizací veřejného sektoru (PO, OS, veřejné VŠ, veřejné výzkumné instituce, školské právnické osoby a další veřejnoprávní subjekty)**
- **ostatní (včetně některých hraničních)**

Klasifikace fondů v ČR

- 1. Svěřenecké (pojistné nekomerční)**
- 2. Státní (účelové)**
- 3. Privatizační (majetkové)**
- 4. Pro podporu podnikání
(tzv. vládní agentury)**

Hospodaření úsc

- Nejkomplexněji je vymezeno finanční hospodaření ÚSC v **zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů**. Zákon definuje nejen finanční hospodaření obcí a krajů, ale též dobrovolných svazků obcí. V případě statutárních měst a hlavního města Prahy se vztahuje i na jejich městské části nebo obvody. Obsah rozpočtu, včetně struktury příjmů a výdajů těchto složek si však stanovuje již zastupitelstvo statutárního města samo. Zákon také upravuje zřizování a zakládání právnických osob územních samosprávných celků.

financování krizových situací včetně následků škod a obnovy území

- rozpočty úsc
- v jednotlivých kapitolách resortů
- z rozpočtové kapitoly VPS – 239 a 240
- z vládní rozpočtové rezervy
- provedení výdajových restrikcí ve státním rozpočtu
- vydání státních dluhopisů (bylo použito při povodních na Moravě v roce 1997)
- schválení změny salda státního rozpočtu
- mimorozpočtové zdroje (SF, privatizační výnosy apod.)

financování krizových situací včetně následků škod a obnovy území

- daňovými opatřeními
- pomalejší umořování dluhu (ztráty) v transformačních institucích (ČKA)
- dary od FO a PO a ze zahraničí
- z fondů EU
- půjčkou ze zahraničí (např. od EIB získala ČR na povodně v roce 2002 úvěr 12 mld. Kč)
- pojištění (1997 ze 63 mld. uhradily pojišťovny 10 mld., 2002 ze 73 až 75 mld. Kč na pojišťovny asi 33 až 35 mld. Kč)

Rozpočtové opatření

- Důležitou součástí rozpočtových pravidel je řešení změn v průběhu plnění státního rozpočtu. Vznikne-li organizační složce státu v průběhu roku potřeba úhrady rozpočtově nezajištěné, zajistí ji hospodárnějším provedením jiných úkolů, odsunutím či omezením některého jiného, méně naléhavého úkolu, nebo použitím mimorozpočtových zdrojů organizační složky státu. Před provedením takovéto úhrady je třeba provést **rozpočtové opatření**.

Rozpočtovým opatřením se rozumí:

- a) **přesun prostředků státního rozpočtu v rámci závazných ukazatelů a mezi závaznými ukazateli stanovenými zákonem o státním rozpočtu nebo v rámci závazných ukazatelů a mezi závaznými ukazateli stanovenými správcem kapitoly; závazné ukazatele stanovené správcem kapitoly jsou jím stanovené příjmy a výdaje podrobněji členěné v rámci závazných ukazatelů stanovených zákonem o státním rozpočtu,**
- b) **povolené překročení rozpočtu výdajů, kterým nedochází ke změně závazného ukazatele,**
- c) **vázání prostředků státního rozpočtu v rámci rozpočtu, kterým nedochází ke změně závazného ukazatele.**

Povodně 2002 – v postižených krajích vyhlášen nouzový stav

Postiženo bylo 753 obcí včetně hlavního města Prahy.

Evakuováno muselo být okolo 220 tis. lidí.

Celkové škody **75 mld. Kč**

Ve státním rozpočtu na rok 2002 vyčleněny finanční prostředky v celkové výši 4,15 mld. Kč.

Financování povodní 2002

zdroje financování	částka v mld. Kč	poznámka
státní rozpočet	4,2	z toho: úspory v kapitole VPS a Státní dluh (celkem 1,15 mld. Kč)
Ministerstvo pro místní rozvoj	0,3	úspory v rámci kapitoly
Ministerstvo zemědělství	1,0	úspory v rámci kapitoly
Pozemkový fond	0,5	
Státní fond životního prostředí	0,3	
Státní fond rozvoje bydlení	5,0	
Státní fond dopravní infrastruktury	1,0	převod prostředků z FNM
C E L K E M	12,3	

Opatření vlády na likvidaci následků povodní pro fiskální rok 2003

- přehodnocení fiskálních priorit
- 3,3 mld. Kč na obnovu území
- další prostředky ze státních fondů
- úvěrové zdroje (půjčka od EIB)
- předstrukturální fondy EU a Fond solidarity

Financování povodní 2003

zdroje financování	částka v mld. Kč	poznámka
úvěr od EIB	7,5	celková suma úvěru 12 mld. Kč pro období 2003 až 2005
státní rozpočet	3,3	
ISPA	0,4	celkem 1,0 mld. Kč
Státní fond dopravní infrastruktury	2,9	
Státní fond rozvoje bydlení	3,0	
Státní fond životního prostředí	0,3	
Fond solidarity EU	6,0	
C E L K E M	23,4	

Výdaje kapitol státního rozpočtu na krizové situace vč. řešení následků povodní v roce 2003 a 2004 v tis. Kč

Číslo kapitoly	Kapitola	2003	2004
303	Senát Parlamentu	29 000	-
304	Úřad vlády ČR	50 000	11582
305	BIS	10 000	-
307	Ministerstvo obrany	130 260	1 900
312	Ministerstvo financí	109 540	1 500
313	Ministerstvo práce a sociálních věcí	440	418
314	Ministerstvo vnitra	316 576	5 068
315	Ministerstvo životního prostředí	302 500	2 500
317	Ministerstvo pro místní rozvoj	350 000	800 000

Výdaje kapitol státního rozpočtu na krizové situace vč. řešení následků povodní v roce 2003 a 2004 v tis. Kč

Číslo kapitoly	Kapitola	2003	2004
327	Ministerstvo dopravy a spojů	1 619	4 500
329	Ministerstvo zemědělství	203 100	3 300
333	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	365 245	250
334	Ministerstvo kultury	865 250	36 300
345	Český statistický úřad	32 800	-
348	Český báňský úřad	1 000	-
349	Energetický regulační úřad	500	-
361	AV ČR	158 000	-
374	Správa státních hmotných rezerv	1 336 059	1 409 317

Výdaje kapitol státního rozpočtu na krizové situace vč. řešení následků povodní v roce 2003 a 2004 v tis. Kč

Číslo kapitoly	Kapitola	2003	2004
375	Státní úřad pro jadernou bezpečnost	2 000	2 000
397	Operace SFA	1 090 000	100 000
398	Všeobecná pokladní správa – Vládní rozpočtová rezerva	2 323 574	2 632 971
398	VPS – rezerva na řešení krizových situací a odstraňování jejich následků (zákon č. 240/2000 Sb.)	100 000	100 000
398	VPS – rezerva na mimořádné výdaje podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému	100 000	100 000
Celkem (bez vládní rezervy)		5 997 889	2 579 035
Včetně vládní rozpočtové rezervy		8 321 463	5 212 006

Využití prostředků z Fondu solidarity Evropské unie

- **ČR z Fondu solidarity EU získala 129 mil. EUR (cca 4 mld. Kč).**
- Dohodou byly vypracovány **„Závazné podmínky udělení dotace z Fondu solidarity EU“**, které byly schváleny vládou Usnesením č. 298 ze dne 26. března 2003.

Struktura čerpání prostředků z Fondu solidarity EU

Kraj / Ústřední orgán	Vyčerpano
OKRUH 1 – nouzové a likvidační práce	
Hlavní město Praha	908 715 918,56
Středočeský kraj	55 835 117,49
Jihočeský kraj	44 602 426,07
Plzeňský kraj	41 125 930,41
Ústecký kraj	4 748 837,55
Karlovarský kraj	0,00
Celkem Okruh 1	1 055 028 230,08

Struktura čerpání prostředků z Fondu solidarity EU

OKRUH 2 – obnova území	
Hlavní město Praha	792 108 930,52
Středočeský kraj	492 517 714,51
Jihočeský kraj	536 806 114,13
Plzeňský kraj	132 215 501,14
Ústecký kraj	414 213 418,99
Karlovarský kraj	950 553,00
Celkem Okruh 2	2 368 812 232,29

Struktura čerpání prostředků z Fondu solidarity EU

OKRUH 3 – pomoc ústředním orgánům státní správy	
Ministerstvo vnitra	46 628 099,41
Ministerstvo financí	9 811 000,00
Ministerstvo dopravy	420 582,46
Ministerstvo zemědělství	120 395 980,26
Ministerstvo zdravotnictví	71 650,00
Ministerstvo školství	2 910 981,20
Ministerstvo životního prostředí	1 258 970,00
Ministerstvo kultury	22 092 787,84
Akademie věd ČR	36 685 536,00
Celkem Okruh 3	240 275 587,17

Struktura čerpání prostředků z Fondu solidarity EU

REZERVA FS EU	
Pomoc podnikům v oblasti výroby a dodávek energií v regionech	47 756 361,80
Jihomoravský kraj	1 116 435,46
Pomoc městským částem Karlín a Libeň	200 000 000,00
Plzeň – rekonstrukce kanalizační sítě města Plzně	53 546 217,00
Pomoc na záchranu archivních fondů	8 561 192,09
Pomoc městu Terezín	100 000 000,00
Celkem Rezerva	410 980 206,35

Finanční pomoc postiženým občanům a rodinám prostřednictvím obcí

- Stát pro obce vyhlásil tři programy pod správou MMR ČR :
 - Program obnovy venkova
 - Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury
 - Regionální program rozvoje strukturálně postižených regionů
- Dále stát poskytl obcím zdroje potřebné pro řešení bezprostřední sociální a zejména bytové situace jejich občanů:
 - dotace obcím na výstavbu jednoho bytu - 600 tisíc Kč
 - dotace obcím na nákup mobilního ubytovacího zařízení – 250 tisíc Kč
 - dotace obcím na přestavbu nebytového prostoru na byt – 200 tisíc Kč
 - dotace na úpravu existujícího ubytovacího zařízení na byty – 60 tisíc Kč
 - dotace obcím na změny dokumentace územního plánování do výše 100 % nákladů
 - regenerace panelových sídlišť (až 70 % nákladů pro obce)

Finanční pomoc postiženým občanům a rodinám prostřednictvím obcí

- nenároková sociální dávka od státu do 30 tisíc Kč (jen pro jednoho člena rodiny k zabezpečení základních životních potřeb)
- pro rodiče nezaopatřených dětí, těhotným ženám a nezaopatřeným dětem mohla být poskytnuta peněžitá dávka sociální péče do 15 tisíc Kč nebo formou věcné dávky 8 tisíc Kč
- jednorázová peněžitá a věcná dávka těžce zdravotně postiženým a starým občanům
- bezúročná půjčka 20 tisíc Kč občanům v nepříznivé životní situaci
- 150 tisíc Kč na každý zaplavený dům nebo byt
- 850 tisíc Kč formou půjčky na výstavbu nového domu (splatnost 20 let, úrok 2 %)
- dotace vlastníkům bytu nebo rodinného domu na opravy – max. 200 tisíc Kč
- obec na nájem lidem se zničeným bytem – do 3,5 tisíc Kč

Finanční pomoc prostřednictvím fondů, projektů a zahraničních zdrojů

- daňová a celní opatření
- programy na přímou podporu podnikatelů
 - program Rekonstrukce (ČMZRB, a.s.)
 - programy Investice a Provoz (zvýhodněné půjčky PGRLF)
- odpuštění splátek PF za nájem půdy
- zvýhodnění postižených podnikatelů v programech předvstupních fondů EU (PHARE, SAPARD, ISPA)
- rozpočty obcí a krajů
- Fond solidarity EU (pro ČR více než 4 mld. Kč)

Problémy, které doprovázely přísun finančních prostředků v roce 2002

- rozporuplné pokyny od resortů, kraje a okresu
- neosvědčily se dotace z Programu obnovy venkova a dotace na opravu bytového fondu pro občany - v polovině října 2002 neměly obce rozhodnutí o jejich rozdělení
- informační brožura o možnostech čerpání pomoci vydaná MMR se nedostala na každou obec odpuštění splátek PF za nájem půdy
- rovnoměrné rozdělení finančních prostředků obcím dle kritéria počtu obyvatel nezohledňovalo skutečné škody
- termíny určené dle zákona 12/2002 byly příliš krátké
- prvotní odhady škod již nebylo možné opravit
- některé obce si stěžovaly na zpoždování transferu ze státního rozpočtu přes kraje
- vyčerpané rozpočtové rezervy
- příliš striktní podmínky u některých dotačních titulů
- nedůsledná registrace poskytovaných dotací v systému CEDR

Závěr ke zkušenostem z povodní 2002

- byla přijata celá řada legislativních dokumentů, obsahově věcných opatření a finančních nástrojů
- důležitou roli hrají i nástroje finanční a daňové politiky.
- povodně v roce 2002 prověřily reálné fungování krizového managementu a jeho financování
- ve srovnání s rokem 1997 je zvládnutí krizového řízení v povodních 2002 hodnoceno lépe

Povodně 2006

- Jarní povodeň 2006 postihla 799 obcí
- Celkové škody **cca 6 mld. Kč**
- kraje - 1,08
- obce - 1,62
- stát - 1,38
- podnikatelé - 1,00
- obyvatelstvo - 1,00

Děkuji za pozornost.

